

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben bázisra hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszadásiát
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

«Fogadj Isten» az «Adjon Isten»-re. (Válasz a Nagyvárad Napló vasárnapi üdvözlésére.)

Illő do'og az, hogyha az embert valaki szives szeretettel köszönti, magyaros őszinteséggel mondjon rá viszontköszöntést. Ezeknek a soroknak az a céljuk, hogy az üdvözöltek nevében (bár ki kell mondanom, hogy nem megbízásából) megköszönjem a helyi sajtó tisztességes üdvözlését, sőt még azért is hálálkodjam, hogy nekünk tanároknak a hírlapírók, mint a kulturélet másik hatalmas faktorai, egy kis tanítást is adtak. Tanulni nem szégyen; hiszen egymástól is okulni jöttünk egybe. Csakhogy aztán igazán olyan dolog legyen az, amire tanítani akarnak bennünket, amiből nekünk magunknak, aztán meg a kezünkre bízott tanulóifjúságnak, közvetve a közügynek és a mindnyájunk imádatos szeretetét bíró magyar hazának is haszna legyen. Senkinek sem derogálhat az, hogy más okos ember tanácsát meghallgassa, kövesse is, hiszen a példaszó is azt tartja, hogy «szóból ért az ember.» Talán nem is volna időszerű ez az én kis felszólalásom most, mikor mindnyájan arra törekszünk, hogy a «viribus unitis» elvét mentül magasabb mértékben emeljük érvényre; de felszólalásra készlet engem az az én speciális egyéni helyzetem, hogy mint vendég, mint egy idegen iskola képviselője jöttem haza és itt szülővárosom egyik legelterjedtebb, de egyben kimondom, hogy legelfogultabb lapja, olyan dissonáns hangot kevert az üdvözlés szavaiba, amely nekem, mint született váradinak, mint a nemzet egyik szerény napszamosának s mint a «középkori sáncokkal körülvett ódon elveket valló testület tagjának» a lelkében épp azt a megütközést keltette, amit kellett a nagyvárad tanárságban épp úgy, mint a lap megjelenésekor már körünkben időző idegen tanfériaknál.

A hivatott lap vasárnapi vezető cikke nem üdvözöl, hanem megvádol bennünket, amikor azt mondja, hogy 44 év óta, amikor megszületett az egyesületünk, jóformán aludtunk és fejlődésünkben, mint valami angol kóros gyermek, visszamaradtunk. Ez az első vád! No hát, igen tisztelt anonim ur, nem tudom mikor született s hol fejlődött ön, de hát azt veszem észre, hogy fejlődési helye igen messzire esik a majdnem félszázszentéds kultúrküzdelmek harcterétől. Nincs könnyebb dolog, igen tisztelt uram, mint az ábrándozás és önönmagunkat csak azért, mert a különben igen tisztelt hírlapírói karnak tagjaivá lettünk, a kultúra egyenlőrangú «hivatott és hivatásos» képviselőinek és munkásainak tartani.

Egy pillanatra sem tagadtam soha, most is azt vallom, hogy a kultúra három csatornán ontja áldásos forrásvizét az áldásai után epedő nagy közönség számára. A templom szószéke, az iskola katedrája és a napi, időszerű, politikai, szépirodalmi és szaktudományi sajtó szerkesztőségi irodái. Csakhogy, amíg a két első csatorna a rendben való tartásához csak nehéz vizsgálatok letevéseihez kötött diplomák megszerzése után jut az ember, addig a harmadik csatorna munkásainak képesítése bizony sokszor nagyon fogyatékos és mégis, az utóbbi faktorok kezében vannak a leghatásosabb eszközök, a nyilvánosság organumai: a lapok, amiknek hasábjain a két első csatorna fáradságos, lelkes és semmi másban, mint az öntudatlan földi jutalmat nem váró és bizony alig is találó munkájoknak napszamosait épp úgy, mint vezetőit megbírálni és sajnos lebírálni is módjukban — uti figura docet.

Hiszen most is kikaptunk Anonymus urtól, aki bizonyára nem tudja azt, hogy ezek a lenézett tanárok egyáltalán úgy a fővárosi, mint a vidéki napi, heti és időszerű saltónak igen szorgalmas munkásai, akiket e lapok legtöbbszörre csak egy pár tiszteletpéldánnyal, vagy legjobb esetben néhány példány külön lenyomattal díjaznak. No hát látja kedves Anonymus uram, hogy vannak a középkori sáncok mellé huzódó álarcos, sisaktarajos lovagok kezében is kulturfegyverek, még pedig mind a két kezükben. Az egyik kezükben a könyv van,

az egyik kezükben a könyv van,

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A hét gyertyatartó.

Irtá: Dauthendey Erzsébet, (ford.: W. L.)

Együtt voltak mindig, összesen heten. Mindannyi pompás alak, szépek, s ha együttesen megjelentek, az ember azt hihette, legalább 10—12-en vannak.

Egy szép nyári napon szálltak ki a kocsikból nagy kertben álló magános ház előtt. Hét nővér; egyik szebb, mint a másik.

Szüleik ragályos betegségnek estek áldozatul; e házat egyik rokonuktól örökölték. Ha a hét gyászos nő lebegő, gyászfátyolosan vasárnaponként a templomba mentek, vagy estende magános ösvényeken virágcsokrokkal tértek vissza a mezőkről a városba, a szomszédok kíváncsian nézték őket ablakaikból s újra meg újra számlálgatták, vajjon csakugyan csak heten vannak-e és találják-e, hány éves lehet a legidősebbik és mily idős a legfiatalabbik.

Soha sem találták ki, hogy az egyik már 24 éves, a másik meg 14 éves, mert mindnyájan údék, bájosak, érintetlenek voltak, akár a virágok. Midőn már kissé otthonosabbnak érezték magukat a városban, nem ritkán egyedül, vagy párosan is megjelentek az utcán.

Kissé félénken, de büszkén lépkedtek picilábaik a járdán; ragyogó tekintetük érdektelenül siklott el az emberek felett, mintha messze távolból valami csudálatot látnának közeledni.

Othon mindeniknek meg volt a maga teendője és öröme. Az egyik virágokkal látta el a szobákat; a másik rajzolt és festett; akárhány csinos kép ékesítette a falakat. A harmadik azokat a finom apróságokat készítette, melyekkel a fiatal hölgyek a muló szépséget és bájot szimbolizálják.

A kert volt mindenük. Ott lebegtek, mint a pillangók, játszva, énekelve. Mindannyian olyan sajtásos ritmikus lépésben mozogtak. Nevük is — melyeket gyakran lehetett a kertből hallani — olyan rövid, dallamos volt. Otti, Bella, Miczi stb.

Télen mint a szentek ültek hét szobácskájukban, olvastak, beszélgettek és epedeztek, anélkül, hogy tudták volna: miután.

Télen-nyáron azonban a kerek vörös mahagoni asztalán állott a hét ezüst gyertyatartó, a maga bágyadt fehér színében; mind-egyikben tiszta, fehér gyertya.

Ha a templom harangján elhangzott a tizedik óra, a hét hajdon ünnepélyesen körülállta az asztalát s tinom, gyengéd kezecskéikkel meggyújtották a gyertyákat. A fény sugarakból apró, csodálatos szikrák szökdöstek nyugtalan szemükbe és bronzszínű hajzatukra. Az úde, piros ajkakon, szelid fény siklott át, mint a nyíló virágokon; szívüket pedig a jövő boldogság reménye élesztette.

Pillanatra egymás szemében tükröződött ez az érzélem.

Azután a hét karcsu kéz a gyertyatartók után nyult és csendesen, halkán távoztak szűz álmuk meghitt rejtekébe — szobájukba.

Igy mult el tíz év, a nélkül, hogy életükben valami változás történt. A sors, a végzet kerülte a hét nővér ajtait. Nem is értettek ahhoz, hogy megayissák azokat előtte.

A legfiatalabbik már elérte azt a kort, melyet a házba való bevonulásukkor a legidősebbiknél tapasztaltunk. Ez már elvesztette az ifjúság minden ékességét. Alakja asszonyiassá változott; nyugodt, jószágos modora olyan volt, mintha a többinek anyja lett volna, a kik szólanul és félénken vándoroltak a házból a templomba és vissza. Ajkaik elhalványodtak; tekintetük bágyadt és lemondó.

Nyáron a kert többé nem visszhangzott a dalukat; csak néha-néha lehetett közülök egyet-kettőt látni, a mint nesztelenül suhant el a fasorok között. Csak az étkezéskor találkoztak mindannyian; azután szétrepentek, mintha mindegyik azt érezné, hogy utjába van a másiknak; mintha valamennyi titkot rejtene szívében, mely egymás iránt bizalmatlanná zárkóztatta, pedig mindegyik benső vágygal szerette volna a másiknak felfedezni.

Este — mielőtt nyugalomra tértek — körülállták a hét gyertyatartót.

Mereven nézték a gyertyák csendes iobogását, — ha tekintetük találkozott — ijedt és ellenséges érzelmek tükröződtek benne. Lankadtan, szólanul távoztak egymástól visszaérve szűzies álmuk magányába! . . .

Ismét tíz év telt el és ismét semmi változás! A hét nővér már többé nem várta a sorsuk jobbrafordulását. Szívük — reményük —

a másikban a toll; az igaz, hogy az a toll nem oly hegyes és nem is mártjuk azt olyan mérges tintába, mint azok, akik a kultura harcainak megvívására a tollon kívül nagyon sokszor egy-egy nagy ollóval indulnak. Tisztelet a kivételeknek! Azt is a szemünkre veti cikkíró ur, hogy mi még a tudománynak azon a fokán maradtunk meg, amelyen a püspök-fürdői hévízi csigák megmeszesedtek. Hát tisztelt uram, azt is, hogy ezek a csigák paleontológiai jelenségek, azt is tőlünk, tanároktól tanulta.

Nem sáncoltuk el tárgyaló termünket sem, mint ahogy nagyon is hangos szóval nyitjuk ki a nagy közönség iskolánkülső oktatására kijelölt felolvasó termeink ajtait is. Fájdalom, hogy az oda betóduló nagy közönség sorában a legkevesebb a hivatott és hivatásos kultur-kolléga, a hírlapíró és a ki el is jön, csak azért faragja meg a ceruzáját, hogy a «megjelentek» névsorát lapja számára mielőbb beküldhesse.

Vizsgálataink épp úgy, mint érettségi próbatételeink egyformán nyilvánosak; a napilapok hasábjain hívjuk meg reájuk a közönséget és ugyan kérem, kik engednek ennek a meghívásnak?

A szekundára álló fiúk (vagy lányok) szépen felöltözött édesmamái, akik Pókainé szerepét játszik el előttünk bukóféltben álló szegény csemetéik érdekében.

De tanulni nem jön oda senki, pedig tanulhatna s főként láthatná, hogy tanáraik tudnak már valamit a repülő gépekről is, csak hogy nagy óvatossággal ismertetik meg e megbízhatatlan gépek szerkezetét tanítványaikkal s főképpen arra intik, hogy a gép és a felületesség légüres teréig fel ne emelkedjenek, mert onnan nagyon könnyen lezuhanhatnak és nyakukat törhetik!

Azt, amire a »Nagyvárad« cikkezője hívta fel a figyelmünket, t. i. az életben

meghalt. Egy év múlva azonban esemény történt náluk.

Hirtelen, váratlanul tünt el közülük a legifjabbik. Holtan hozták haza. Az erdei tó iszapos vizéből huzzák ki. Szőke haját a tó vizének hinárja vonta be.

Ágya előtt könyvet találtak; a nőverek egyike sem ismerte. Hajának egy fürtje hevert a következő vers felett:

Elle est morte, et n'a point vecu,
Elle faisait semklant de vivre.
Des res mains est tombé le livre
Dans lequel elle n'a rien lu.

(Meghalt és nem is élt
Ugy tett, mintha élne,
Kezéből kihullt a könyv
Melyből nem is olvasott).

Mindnyájan megértették e sorokat; de egyik sem árulta el a másiknak.

Sokáig álltak körül, a félelem, az irtózat megbénította őket. Tapasztalták a borzalmat, a nélkül, hogy az örömet valaha látták volna; látták a halált, a nélkül, hogy az életet ismerték volna.

De a hetedik gyertyatartó ezután is ott állt a többi között. Ha fonyadt kezükkel esténként meggyújtották a sápadt gyertyákat, fénytelen szemük belemért a pislogó lángba; keskeny, fájdalmas ajkuk szinte irigykedve süttögték, hogy ennek már többé nem kell meggyújtania gyertyáját.

És ez, a hetedik gyertyatartó symboluma maradt nekik — az élet megoldatlan rejtélyes titkának!

használható ismereteknek tanításunk körébe való vonását, bizony magunk is szükségesnek tartjuk és praktice tanítjuk, de hogy tanításunk néha épp oly hatástalan a belföldi utalványok kiállítására rászoruló középiskolás fiunál, mint amennyire eredmény nélküli a külföldi utalvány kiállítására utalt jogász gyereknél a jogi egyetemek és akadémiák nagyon tudományos professorainak magas nivóju előadásai.

Én praktikus uton, szegény boldogult édes apámtól tanultam meg utalványlapot először csak a postára elvinni, azután meg is írni, később sok más polgári ügyiratoknak a megírására is megtanított az élet. Nem vártam minden tudásom megszerzését az iskolától, mint ahogy sok ujságíró is az életiskolájában szerezte meg az élet filozófiát, aminek birtokában mond vetót ami szerény munkálkodásunkra, Ha időt adnak nekünk arra, hogy Homerosz helyett posta póttanfolyamot tartsunk, ezt szívesen meg tesszük; de addig míg a mi munkákat «Utasítások» vezetik és Rendtartási-Szabályok őrzik ellen, addig tanítjuk azt, aminek tanítására megbízatásunk szól.

Különböben a szíves fogadást köszönöm és Anonymus urat felolvasásainkra mindnyájunk nevében invitálom meg.

Szmetka L. Ödön,
a kassai főgimnázium igazgatója.

Elkésztett petíciók. Tegnap járt le a múlt hétfő harmadikán lezajlott választások ellen beadott petíciók határnapja.

Délelőtt 11 óráig a kir. Curia iktatóhivatala összesen hatvan két petíciót tartott nyilván. Fél tizenkét órakor újabb két petíciót adtak be, de a Curia titkára jegyzőkönyvben konstata, hogy ezek elkésztetten érkeztek be. A beadók hivatkoztak a Curia elnökének egy régebbi rendeletére, amely tizenkét óráig megengedi a petíciók beadását.

Ezt a rendeletet azonban, amelyet még akkor adtak ki, amikor vasárnap a Curia iktatóhivatala zárva volt, egy későbbi miniszteri rendelet hatályon kívül helyezte s elrendelte, hogy a Curia vasárnap tizenegy óráig történjék az iktatás.

A tanárgyűlés első napja.

Impozáns módon és Nagyvárad kulturéletének igazi, őszinte ünnepeként zajlott le tegnap az Országos Középiskolai Tanáregyesület 44-ik évi közgyűlésének első napja. Es méltán. Mert mint Hlatky Endre főispán, a gyűlésen mondott beszédében igen helyesen megjegyezte, kulturánknak egyik legelőkelőbb és legnagyobb fontosságú testülete tisztelte meg ez alkalommal Nagyvárad városát. Hiszen világos mindenki előtt, hogy a középiskolai tanárság gondozására és nevelésére van bízva az a becses emberanyag, melyből közéletünk döntő tényezője, a középosztály kerül ki. Es ezt a nivót és fontosságot honorálta a honvédelmi miniszter is akkor, midőn e gyűlésen magát képviseltette. Először történik ez és ezzel a honvédelmi miniszter megtette az első lépést a két tanári kar működésének összhangba hozásához. Lehetővé vált, hogy a két tanári kar vállvetve működjen a közös cél érdekében.

Az első nap lefolyásáról különben a következő tudósításunk szól:

A tisztikar és a tagok nagy része vasárnap este 7 órakor érkeztek a pesti gyorsvonattal. Az állomáson várták őket: Rimler Károly polgármester, Fetser Antal püspök, dr. Karácsonyi János kanonok, Novotny S. Alfonz főgimnáziumi igazgató, dr. Gedeon Alajos főreáliskolai igazgató, Ránffy Zsigmond honvéd hadapródiskolai parancsnok, dr. Kovács S. János kereskedelmi iskolai igazgató és a helybeli középiskolák és honvéd hadapródiskola tanári kara.

A vendéket Rimler Károly polgármester üdvözlötte. Rá dr. Nagyessy László a tanáregyesület elnöke válaszolt. Szeretettel jöttek ide, ugymond, ebbe az ősi magyar városba, ahol azonban modern magyar kultura lüktet.

Ezután a vendégeket elszállásolták és este 9 órakor a Pannoniába vacsorára jöttek össze. Itt a vendégeket dr. Vass Bertalan és Novotny S. Alfonz üdvözlöttek.

A közgyűlés.

A közgyűlés tegnap reggel 9 órakor kezdődött a városháza nagytermében.

Jelen voltak:

Hlatky Endre Nagyvárad város főispánja, Miskolczy Ferenc dr. Biharvármegye főispánja, Rimler Károly polgármester, Festl ezredes a honvédelmi miniszter képviselője, Vass Bertalan dr. tanker. főigazg. a kath. tanáregyesület képvis. Fetser Antal püspök, a lat. szert. káptalan képvis. dr. Karácsonyi János kanonok, Dietrich Arthur tábornok, Grünweig Jenő altábornagy, Wéber alezredes, Pernecky Jenő honvéd ezredes, Ránffy Zsigmond Schnetzer alezredes, Nónay alezredes, a pécsi hadapródiskola parancsnoka, Zsépi százados, a Ludovika Akadémia képviselője, Hoványi Géza nagyvárad orsz. képviselője, dr. Bozóky Alajos kir. tan. jogakad. igazg. Fráter Barna dr. alispán, Sztaniszlowszky Adolf kir. főügyész, Mangra Vazul vikárius, orsz. képviselő, Papp Miklós min. tan. pénzügyigazgató, dr. Márkus László orsz. képviselő, Mezey Mihály kir. közj. Keszthelyi Zoltán vármegyei főjegyző, Bordé Ferenc városi főjegyző, Várady Zsigmond dr. dr. Bánóczy Kálmán főispáni titkár, Sulyok István ev. ref. esperes, dr. Rádl Ödön kir. tan. Berkovics Ferenc dr. az ügyvédi ksmara elnöke, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, dr. Sarkady Lajos, dr. Lukács Ödön, Kőszeghy József, Lafler Sámuel, az ág. ev. tanáregyesület képviselője, dr. Dóczy Imre főfel. a ref. tanáregyesület képviselője, Novotny S. Alfonz, dr. Gedeon Alajos, dr. Kovács S. János, Molnár Imre dr. Materny Imre, dr. Antal Géza, dr. Sáfrány Sámuel a tanítóképezdei tanárok egyesületének képvis. Nosz Gyula, dr. Schneller István egyetemi tanár, dr. Csengery János egyetemi tanár, dr. Nagyessy László egyesületi elnök, dr. Bódis Jusztin egyesületi alelnök, dr. Székely István egyesületi főtitkár, Müller József egyesületi pénztárnok és az egyesület közel kétszáz tagja. Továbbá a hadapródiskola tanári kara.

A gyűlést dr. Nagyessy László elnök nyitotta meg.

Megnyitó beszédjében rámutatott a középiskolai tanárság két, igen sürgős orvoslást igénylő sérelmére. Az egyik a szakszerű adminisztráció hiánya. A miniszterium ügyosztályában nem szakemberek, hanem jogászok dolgoznak. Ezek intézkednek a magyar középiskolai közoktatás kardinális kérdéseiben, holott teljesen hivatlanok. Mert a miniszterium nemcsak szigorúan adminisztratív teendőket végez, minők a kinevezések (amelyeket különben a tanár-hivatalnokok szintén jobban tudnának végezni), hanem fontos kezdeményező szert is. Ez a bürokratikus rendszer természetesen nagyon megbosszulja magát és úgy, hogy annak nemcsak a tanárok, de legfőbbképpen a tanítás vallja kárát.

A másik súlyos gravámen a tanárok mostani fizetésrendezése. Ezt a mindenkori kormányok ígértek megjavítani, de meg sohsem cselekszik. Biztató jelenség azonban, hogy a kultuszminiszteri székben most olyan férfiu ül és általában olyan kormány van uralmon, mely ezt megvalósítani a legkomolyabban akarja is.

Az elnök ezután áttért az üdvözlésekre. Üdvözölte először Hlatky Endre főispánt, a vallás- és közoktatásügyi miniszter képviselőjét. Azután Festl Lehel vezérkari ezredes, a honvédelmi miniszter képviselőjét. Továbbá a városi notabilitásokat és a rokon egyesületek képviselőit.

Az elnök indítványára továbbá elhatározta a közgyűlés gróf Zichy János kultuszminiszter táviratban való üdvözlését.

Az elnök ezután átadva a széklet dr Bódis Jusztin alelnöknek, megkezdte felolvasását dr Cserép József a gymnásiumi érettségi vizsgálatról.

A kiváló pedagógus, kinek előadása élénk emóciókat keltett, megállapítja, hogy az érettségi szükséges, de gyökeres reformra szorul. Ez a reform pedig lenne a kvalifikációról szóló törvényünk módosítása. Addig, míg ez érvényben van, nem felelhet meg az érettségi céljának, hogy csakis ez a helyes út, mutatja az is, hogy a bajok, az érettségi nagy megkönnyítése után még most is fennállanak. Az érettségi vizsgálatnak nem lehet más célja, mint annak a megvizsgálása, hogy bir-e a tanuló képességgel felsőbb tanulmányok végzésére. Az érettségi bizonyítvány azonban nálunk nemcsak erre jogosít, hanem az összes állami hivatali pályának is felvételét képezi. Ezért megszerzése olyanra is kényszer, aki különben nem megy felsőbb iskolákba. Nem könnyítéssel kell tehát a bajt orvosolni, hanem az arra nem való k elterelésével.

A megéljenzett felolvasás után dr Schneller István kolozsvári egyetemi tanár foglalta el a felolvasó széket. Az érettségi eltörlése mellett beszélt. Kritizálja az érettségi intézményét, mely szerinte úgy testileg, mint szellemileg csak károsítólag hat. El kell törölni, mert a jót ugysem javítja, a rosszaknál pedig ugys fölösleges. Legfőbb hibája, ami különben az egész középiskolai rendszerünknek is a hibája, hogy nem számol a tanuló egyéniségével. Kikül továbbá a miniszteri biztosnak gyámkodó hatalma ellen is. Végül határozati javaslatot terjeszt elő, hogy mondja ki a közgyűlés irjon fel a miniszteriumhoz az iránt, hogy 1. az érettségit töröljék el; 2. hogy juttassák érvényre a középiskolákban az egyéniség elvét és 3. hogy addig is, míg ezek a nagy reformok megvalósulnak, módosítsassék a qualificationális és önkéntesi jogról szóló törvény, szállítsassék le az osztályba járó tanulók száma és végül az érettségi vizsgálatot egyénisítsék a real és human tárgyak szerint.

A tartalmas felolvasás után hozzászólások következtek. Dr Dóczy Imre (Debrecen), Kemeny Ferenc (Budapest), Szabó Nándor, Antal Géza, Willinger Géza, Kardos Albert és Csengeri János hozzászólása után a közgyűlés dr Dóczy Imre indítványának megfelelően kimondta, hogy sürgős felterjesztést nyújt be az Országos Közoktatásügyi Tanácshoz az érettségi vizsgálat megvitatása tárgyában és hogy addig is módosítsassék a qualificationális törvény és állapítsassék meg szigoruan az egyes osztályba járó tanulók száma. Az érettségi ellen azonban határozottan állást foglalni még időszertlenül tartja.

Az elnök ezután bejelentette, hogy dr Tóth Mihály előadását az idő előrehaladott voltára tekintettel, a gyűlés második napjára halasztják.

Ezzel a közgyűlés első napja véget ért.

Délután 1 órakor a város diszkehédet adott a tanárság tiszteletére. Az első pohárköszöntőt dr Négyessy László mondotta a királynak. Rimpler Károly a tanároknak, dr Vass Bertalan Hlatky Endrénak, dr Csengeri János a hadapródiskolai tanároknak, Bódis Jusztin a polgármesternek, Hlatky Endre a tanáregyesületnek, Festl Lehel vezérkari ezredes a polgári és katonai tanári kar sikeres együttműködésére üritette poharát.

Bankett után a tanárok a honvéd hadapródiskola záró ünnepélyére mentek, melyről lapunk más helyén számolunk be.

Repülőverseny Nagyváradon.

Két jelentkező egy időre.

Már azt hittük, hogy elmarad a nagyváradon repülőverseny, mikor a kolozsvári verseny egyik részese, Frey aviatikus Kolozsvárról hirtelen Párisba utazott.

Ezután érkezett be a Lipscher kérvénye, aki a debreceni verseny után akar Nagyváradon két napos versenyt tartani, még pedig július 16. és 17. én. A városi tanács megadta az engedélyt s így most már várjuk, hogy megtartja-e Lipscher a repülőversenyeket.

Most aztán ott vagyunk, hogy mindkét versenyző egy időben akarná, és pedig július 16. és 17. én megtartani a repülőversenyt Nagyváradon. Vagyis ezen a téren is beköszöntött a konkurrenca.

A kolozsvári máv. menetjegyiroda tulajdonosa, akinek a város az engedélyt már megadta, tegnap értesítette Nagyvárad város tanácsát, hogy az engedélyezett repülőnapot a bónai-kuti gyakorlótéren július hó 16. és 17. én fogja két repülőmester részvételével megtartani, kik közül az egyik monoplánon, a másik pedig biplánon fog repülőmutatványokat végezni.

Az előkészületek megtételére titkárnak Stotter Sándor f. hó 10. én érkezik Nagyváradra és a rendőrfőkapitánynál jelentkezik.

Ez a levél megütöztetést keltett a városi tanácsban. Ugyanis a városi tanács már megadta az engedélyt Lipscher impressáriónak, hogy július 16. és 17. én tarthassa meg Nagyváradon a versenyeket, míg a kolozsvári menetjegyiroda nem meghatározott napra kérte és kapta meg korábban az engedélyt, hanem csak azon tág értelemben, hogy július 10. ike utáni időben tartja meg a versenyt.

Ilyen körülmények között a városi tanács megbízásából Gerő Ármin főkapitány tegnap a következő sürgőnyt intézte a kolozsvári máv. menetjegyirodához:

Ma érkezett bejelentésére a városi tanács értesíti, hogy július 16. és 17. re repülőnapok megtartását nem engedélyezi, mert ugyanakkorra Lipscher párisi impressárió már előbb engedélyt nyert és már előkészületeket is tett. Önök tehát csak későbbi időre kaphatnak engedélyt.

Már most attól tartunk, hogy esetleg teljesedik a közmondás, hogy két szék között hopton marad Nagyvárad s egyik impressárió sem jöve el a várva-várt aviatikusokkal.

Az engedélyt mindkét vállalkozónak azzal a feltétellel adta meg Nagyvárad, hogy a bónai-kuti gyakorlótér átengedése a katonai állomásparancsnokság hatáskörébe tartozik, mivel a város átadta gyakorlótérnek a területet.

Különben Nagyvárad városa már megtette ez irányban is a lépéseket s a katonai állomásparancsnokság részéről Grünzweig altábornagy értesítette Nagyvárad városát, hogy a gyakorlótér a repülőversenyek alkalmára rendelkezésére bocsátja s tribünök és hangárok építését engedélyezi. Azonban három feltételt köt ki: hogy a hangárok, mivel benzin és más robbanószerek is elhelyeztetnek benne, legalább 200 méternyire legyenek a löszerraktártól; a verseny befejezése után a tribünöket, hangárokat el kell távolítani s a gyakorlótér az előbbi állapotba helyezendő; a löszertár átrepülése kerülendő.

A közös konyha.

1910. július 1.

Pár év előtt az egész országot végig járta a nagy drágaság elleni harc tüze s minden nagyobb városban nem várt lelkesedéssel tömörültek az asszonyok, hogy megmutassák, hogy nagy drágaság mellett is lehet enni házi kosztot olcsó pénzért. Ez volt a cél. Az asszonyok csinálták tehát más háttérnek is kellett lenni a mozgalomnak. Ezt azonban a csak a fizetéssel törődő férfiek nem vették észre, pláne ha még az asszonyka egy pár hízogó szóval s elsején jó borsos számlával bebizonyította, hogy lehetetlenség odahaza főzni.

A férfiek belementek és megszületett a közös konyha. Mennyi kényelmet biztosított ez az intézmény, azt csak az asszonyok tudják. És jött az első a közös konyhák számlái voltak azok, amelyekben a leggyorsabban siklottak át az asszonyok, mert az ígért megtakarításnak semmi nyoma sem volt. A férfieknek pedig kötelességük a fizetés és a koszt elfogyasztásával kapcsolatos hallgatás. Még csak az az elégtétel sem maradhat meg, hogy összeszidhasák a szakácsnét, ha éhes gyomorral távoztak hazulról. Hány óhaj és hány ima szállott az egek felé:

— Oh Uram ments meg minket a te haragodtól és a közös konyhától.

Es ez a legfelsőbb forumhoz szóló felszólalás már hatott. A közös konyha július elsején végelgyengülésben kimult. A közös konyha intézményben mindenestre dicséretet érdemel a nagyváradon. Más helyen pár hónapi kinlódás után már be kellett csukni az üzletet, itt azonban még csak most 1910 július elsején tüzték ki felette a fekete lobogót. Ezzel korántsem azt akarjuk mondani, hogy a nagyváradon férjek gyomra viharedzett türelmes teremtés, vagy azt, hogy itt az asszonyok nem nagyon vágnak megfogni a kanál végét, mert nem értenek a főzéshez és azt sem akarjuk mondani, hogy a közös konyha megszabadította ideiglenesen őket modern feleségeik szakácskönyveiktől készült merényletektől. Oh ezt nem akarjuk mondani, mert nem akarunk haragot zudítani magunkra.

Sőt dicséretet érdemel a kimult konyha intézősége. Küzdött a gyomrokkal a kofák ellen, míg végre utolsónak az országban csatlakozott rég feloszlott társaihoz. Szép és dicső dolog volt egy konyhától, mint a férjektől, ily hosszú időhöz csak gratulálhatunk.

Éhes.

Téglagyár a hegyen.

Menekülni kell a tüdőbetegek szanatóriumának.

A nagyváradon tüdővész ellen védekező egyesület a saját és a jótékony szívű emberbarátok bőkezűségéből a nagyváradon hegyen üdülőhelyet létesített s most már annyira fejlődött ez az intézmény, hogy az egyesület megvásárolta és rendezte az üdülőhelynek teljesen alkalmas területet s anyagi ereje is annyira megnőtt, hogy diszes, emeletes állandó szanatórium épületet akar legközelebb emelni.

Ezen nemes törekvést azonban veszély fenyegeti, amennyiben az üdülőtelep szomszédságában téglagyárat szándékoznak felállítani s a telepengedélyezési eljárás már folyamatban van.

A közgazdasági bank Rt. kérvényt adott be a rendőrfőkapitányi hivatalhoz, melyben homok-téglagyár felállítására telepengedélyt kér. S a felállítani szándékolt gyártelep helyétül a tüdőbetegek szanatóriumának háta mögött fekvő Szokoly féle szőlőt jelölte meg.

Az iparhatóság telepengedélyi eljárás során f. hó 2. án megjelölt helyen helyszíni tárgyalást tartott. Ahol résztvettek az iparhatóság képviselője Gerő Ármin főkapitány, Pozsonyi László ker. ipartelügyelő és dr Polynár Dezső jegyzőkönyvvezető, Nagyvárad város részéről megjelent dr Thury László főügyész, Kőszeghy József főmérnök, dr Berkovits René ker. t. orvos s Graczer Lajos tűzoltó parancsnok, a hegyi választmány részéről Márkus János hegybíró, a kérvényező képviselőiben dr Szokoly Tamás ügyvéd, a szomszédos érdekeltég képviselőiben dr Imrik Gusztáv és dr Medvigy Gábor ügyvédek, Lázár Márton kir. ügyész; a tüdőbetegek szanatóriuma részéről dr Gerő Sándor ig. főorvos.

A helyszíni tárgyalás alkalmával kérvényező képviselője reámutatott az ott található anyag kiváló tulajdonságaira s kiemelte, hogy az egész környéken homok-tégla gyártásra olyan jó anyagot kitermelni nem lehet.

Az érdekeltég egybehangzóan ellenzi a telepengedély megadását, a gyár felállítását; a hegyi választmány és a szomszédos érdekelt

szőlőbirtokosok kifogásolják a gyár felállítását, mert szerintük a hegy szőlőművelés, bortermelés céljára szolgál, ott a nyaralók üdülést keresnek és találnak, amiért is a gyár létesítése a hegy területén meg nem engedhető. A szomszédos szőlőtulajdonosok közbiztonsági szempontból kifogásolják azon címen, hogy az alkalmazandó munkások veszélyeztetik az ő terményeiknek biztonságát s így kénytelenek lennének természetmányaik megóvása céljából egész területeiket bekeríteni, ami aránytalanul súlyos anyagi áldozatokba kerülne, — felhozták a szomszédok azt is, hogy szőlőbirtokaik a gyár közelségében értékükből veszítenének.

A városi tisztai orvosi hivatalnak kiküldöttje s dr Gerő Sándor orvos közegészségügyi szempontból ellenzi a telepengedély megadását. — Dr Gerő Sándor terjedelmes beadványában kifejtette indokait, melyek szerint a nagy áldozatok árán létesített országos szükségletet képező szanatórium, amely immár mind nagyobb fejlődésnek indul, a közeli téglagyár által teljesen tönkre lenne téve, mert a gyárkémények füstje és a téglaszállítmányt hordó szekerek által felkavarta por teljesen megfertőzné és élvezhetetlenné tenné a levegőt.

A városi főügyész és főmérnök városfejlesztési szempontból ellenzi a gyár felállítását, Ezekkel szemben a ker. iparfelügyelő ipari szempontból véleményezi a telepengedély megadását s ide vonatkozó indokolt javaslatát a napokban fogja benyújtani az iparhatósághoz.

A rendőrfőkapitány bevárja az iparfelügyelő javaslatát s az előterjesztett pro és contra vélemények tekintetbevételével a telepengedély véleményezése tekintetében meghozza határozatát.

UJDONSÁGOK.

Aratnak mindenfelé.

A júliusi nap ontja ránk forró nyári melegét. Szegény városiak hűsített szobákba menekülve, lehetőleg könnyű ruhában, jeges viz mellett lessük a hűvösebb estéket. Be más az élet falun. Kezd kihalni a város, a távozó vonatok zsufolva vannak fürdőre utazókkal.

Es a falun ilyenkor kezdődik az élet. Az aransárga ingó kalásztengerben a pacsiuták helyét kaszát subogató aratók, s pajkos, kacagó marokszedő lányok foglalják el. A tüzes nyári nap sugára élesen török meg s verődik vissza a sok kaszáról, mintha minden csillanás egy-egy csillag lenne.

Dől a rend. Aratnak mindenütt. Otromba fekete gépek bugva csépelik a kévét s megtisztítva nyújtják az egész évi fáradság munkáját a bizni kezdő gazdának. Mert, ha bizhatik a gazda, akkor csak most teheti, mert kezd biztosabb lenni munkájának bére. Eddig a hó, a sok eső, a késői fagy, a nagy szél, a jégverés és kitudja mennyi sok veszély, sok ellenség prédájának volt kitéve.

Aratnak mindenfelé.

Az idén nagyon sok veszélynek volt kitéve a vetés és sok kárt is szenvedtek, azonban ez nem érinti oly tulságosan a gazdákat, mert az ideai termés jóval felülmúlja az előző évek termését.

A gazdák nem is panaszkodnak. Vannak vidékek, ahol a jég, a szél nagy károkat tett, ez azonban nem általános. A gazdák nyilatkozata általában:

— Hál Istennek a termés jól

* **Kapucinusok provinciálisa Nagyváradon.** P. Csák Endre a kapucinus rend tartományi főnöke tegnap a nagyváradai rendház megvizsgálása céljából városunkba érkezett. Kiséretében van P. Torma besnyői ház-

főnök, ki régebben több éven keresztül a váradai rendháznak a vikáriusa volt. A provinciális ezuttal néhány napig marad Nagyváradon.

* **Kinevezés.** A pénzügyminiszter a nagyváradai m. kir. 8. sz. felmérési felügyelőséghez *Bodnár Gyula m. kir. kataszteri főmérnököt felügyelőségi vezetővé nevezte ki.*

* **Elegendik a tisztai vizsgát.** Az új véderőtörvény javaslat, mely ebben a ciklusban kerül a Ház elé, lényeges változásokat fog a tisztai vizsga tekintetében előidézni. — Minthogy eddig a — vizsga-kényszer folytán — minden önkéntes kénytelen volt vizsgázni és így a tartalékos tisztak tulságosan elszaporodtak, az új véderő javaslat kimondja, hogy ezután vizsgálat letétele nem lesz kötelező és csak azok tehetik le, akik a vizsga-bizottság véleménye szerint kiváló katonai képességgel rendelkeznek.

* **Nem tartják be a vasárnapi munkaszünetet.** A rendőrség időnként meglepi éjjel a pékeket és a kenyérsütőket, hogy miként tartják meg a munkaszünetről intézkedő törvényt. Tegnapelőtt, vasárnap éjjel 2 órától hajnali 5 óráig *Kemény L. Ignác* tb. alkapitány tartott ilyen razziát. Sorba járta a pékműhelyeket és kenyérsütőket s *husz helyen* tapasztalta a törvény áthágását. Ezeket bejelenti s a kihágási bíróság mind megbünteti.

* **Központi választmányi ülés a vármegyén.** Biharvármegye központi választmánya tegnap délelőtt ülést tartott, melyen *Fráter Barnabás* a megye új alispánja először elnökölt. Az ülésen az 1911. évre összeállított képviselőválasztók névjegyzéke ellen beadott felszólamlásokat tárgyalták. A felszólamlások legnagyobb részét elutasította a választmány.

* **A nagyváradai szőlők dícsérete.** Az országos felsőbb szőlőszeti és borászati tanfolyam hallgatói, *Szepessy József* tanulmányi felügyelő vezetése alatt szombaton Nagyváradra érkeztek, hogy tanulmány tárgyává tegyék a nagyváradai szőlőhegyet, az itteni borászati gazdálkodást. *Szepessy Józseffel* 10 tanfolyamhallgató jött Nagyváradra. Vasárnap reggel *Márkus János* hegybíró kalauzálása mellett kivonultak a hegyre s megtekintették a nagyobb borgazdaságokat. Így megnézték a bécsi bank, özv. *Lukács Györgyné, Bordé Ferenc* stb szőlőt és pincéit; mindenütt lekötélvező szívélyességgel fogadták a kiváló szőlészeket. Majd dr *Molnár Imre* jogtanár, a hegyközség nagytekintélyű s országos nevű elnökének szőlőjét keresték fel, ahol a szívélyes házigazda villásreggelivel vendégelte meg a tanulmányuton levő díszes társaságot. A villásreggelin az idegen vendégeken kívül részt vettek még: dr *Hoványi Gyula, Székely Sándor, Bordé Ferenc, Márkus János, a fáradhatlan buzgalom hegybíró.* A vendégek elragadtatással nyilatkoztak a nagyváradai szőlőkről, az itt tapasztalt rendről, s a kezelést mintaszerűnek moadták. Különösen kiemelték azokat az érdemeket, amelyeket dr *Molnár Imre*, mint a hegyközség elnöke szerzett, az ő ideálismustól áthatott lelkesedésével, buzgó munkájával. Délután a fürdőbe rándultak ki uzsonára. *Szepessy József* meleg hangon moadtott köszönetet a szívélyes fogadtatásért dr *Molnár Imre* elnöknek.

* **A kamara ülése.** A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara holnap, szerdán, július 6-án délután fél 3 órakor teljes ülést tart.

* **Vizsga a rendőrségen.** Tegnap volt a próbaszolgálatra felvett rendőrök vizsgája. *Gerő Ármin* rendőr főkapitány tartotta a vizsgálatot, amely alkaiommal vizsgáztak valamenynyien a legjobb eredményt mutatták fel a sokoldalú rendőri szolgálat kifogástalan teljesítésének szükségelt ismeretekből. A rendőröket *Réz Bertalan* t. alkapitány felügyelete alatt *Becsey Ignác* rendőrőrmester oktatta s a vizsgálaton elért szép eredmény nagyrésztben neki köszönhető. A főkapitány a vizsga végeztével teljes megelégedését és köszönetét fejezte ki úgy az oktatóknak, mint a vizsgát tett rendő-

rőknek. — Kitűnő eredményel vizsgáztak: *Juhász Károly, Tóth A. Mihály, Oláh József, Tolna Sándor, Könyves Károly, Balogh II. Zsigmond,* jó eredménnyel vizsgáztak: *Balogh Imre, Karácsony József, Sipos József, Bancsik Gyula, Czirják István, Sáfian Jenő, Csontos István, Mezei György, Ispán Géza, Kurgucz Albert, Vass II. Károly, Marozsán György, Bakró Sándor, Csonka Ferencz, Kővári György, Mezei Sándor, H. Kovács Sándor.*

* **Eltűnt hűlye.** Erdélyi Mihályné jelentette a rendőrségen, hogy *Gyula* nevű gyöngelmű fia a múlt hó 26-án ismeretlen helyre távozott. — Személyleírása: 23 éves, ref. vallású, magas termetű, hosszas arcú, fekete haja, fekete szemöldökű, sárgás bajszú napszámos fiu, aki eltávazása alkalmával szürke kalapot, barna csikos ruhát és fekete cipőt viselt. — A rendőrség körözteti az eltűnt fiut.

* **Hova lett a Stadivárius.** *Varga Ede* mezőtelegi zenész panasolta tegnap a rendőrségen, hogy délután 2 óra tájban, amíg ő a Széchenyi-tér lócáján az igazak álmát aludta, ismeretlen tettes az ólób-n tartott hegedűjét és vonóját ellopta. Allitása szerint a hegedű belsejébe »Stadivárius« jelzés olvasható s a szenvedett kára 95 korona. A rendőrség a nyomozást folyamatba tette.

* **Dühöngő elmebeteg.** Mezőkeresztesi tudósítónk jelenti, hogy ott tegnap csaknem végzetes következménye lett egy elmebeteg dühöngésének. *Kiss János* mezőszasi lakos tegnap Mezőkeresztesre ment rokonai látogatására. Az összegyűlt rokonok egy ideig csendesen beszélgettek, mikor *Kiss Jánoson* az elmebaj oly hevesen tört ki, hogy az egész társaság élete veszélybe forgott. *Kiss* ugyanis revolvért rántott és azzal a társaságra lövöldözött. A dühöngő elmebeteg csak nagynehezen tudták megfékezni, melynek megtörténte után beszállították a nagyváradai elmeórházba.

* **A vadházasság gyümölcsei.** *Nagy Zsuzsanna* mosónő feljelentést tett a rendőrségen a vele vadházasságban élő *Varga József* mázolósegéd ellen. Feljelentés szerint f. hó 3-án délelőtt ittas állapotban hazamelve, *Nagy Zsuzsanna* minden ok nélkül öklével összeverte, úgy, hogy az 8 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett. Amidőn pedig *Nagy Zsuzsanna* elmenekült, a lakásban levő ruhaneműt kihányta az udvarra s azokat ott összetépte. Ezenkívül *Nagy Zsuzsanna* azt is panasolja, hogy vadházastársa őt lelövélssel fenyegeti állandóan. A rendőrség *Varga Józsefet* lezáratta s ellene az eljárást folyamatba tette.

* **Öngyilkos alkoholista.** Köröstarjában, mint tudósítónk jelenti, borzalmas módon vetett véget életének egy 25 éves legény. *Nigesz Márton* ottani gazda *János* nevű fia, aki az alkohol tulságos élvezete következtében deliriumba esett, tegnap néhány liter bort vett magához és a ház padlására ment, ahol a bort megitta. A szereacsétlen beteg ember ezután a magával hozott kötéllel a padlás egyik gerendájára akasztotta magát, mire tettét észrevették már meghalt.

* **Esküvő.** *Fényes Loránd* ma vezeti ol-tárhoz *Vaskóhn* szép menyasszonyát, *Rednik* Vilmát, *Rednik Gábor* nyugalmazott főszolgabíró, országgyűlési képviselő leányát.

* **Oserdő Nagyváradon.** Olvassa csak el, aztán menjen el az alább kitüntetett helyre, meg fogja látni. Mit? Az oserdőt! Hatalmas bejárhatatlan terület és már áttörhetetlen talán, ezért fél tőle a város is. Hol lehet ez másutt, mint a Páris patak medrében. A patakából ugyan semmi sem látszik s a mederből még annyi sem, az utca színe egy a meder mélységével, benötte a füerdő. Hogy fogalmunk legyen az ottani állapotokról, megemlítjük, hogy a füerdő szében egy lapu levele alatt húzta meg magát tegnap éjjel városunk korcs-

máinak egyik jeles hive, akit reggel is inkább a kocsizőre, mint a világosság ébresztett fel, mert világosság az oda nem férhet. Viz nincs benne legjobb esetben csak akkor, ha éjjel a kanálist a közeli háztulajdonosok egyike — aki a spórolások közé tartozik — beleengedi. Lapu, bürök és másféle illatozó virág díszíti ott a parkot, melyet térképről Páris pataknak ismerünk. Előkészítjük a közönséget, ne legyen meglepve, ha a legközelebb rablóbandát fognak ott leleplezni. De hol van a város, annak a közegei, hiszen nyár van és tréfa ide, tréfa oda, ha már őserdő is a Páris patak medre, de talán bacillus fészek még sem lehet.

Gépirási munkát vállalok

Lukács György-utca 10. sz.
Kapu alatt jobbra.

* **Kozmetika.** A kozmetika gyógyintézetben (Rákóczi-ut 5.) Szigoruan orvostudományi alapon mindennemű *arc és szépség-hibák* feltétlen sikerrel kezelhetők. A pattanásos májfoltos, szeplős arcok ideális tisztává válnak, archegek eltűnnek, hajhullás megszűnik, eredeti színe visszaadható. A korai arcráncok elsimítása, ugyszintén az orr s egyéb arcrészek elferditései meglepő szépen kiigazítanak. Olvasóinknak ajánljuk ezt a gyógyintézetet.

* **Borsalino, Pichler és angol kalap-tavaszi újdonságok REICHARD ÁRUHÁZABA** megérkeztek, hol legelegánsabb budapesti és amerikai cipők kaphatók. 40

* *Finom uri fehérnemű és minden uridivat és kalap újdonság megérkezett*

Róth M. utóda cégnél.

Bémer-tér.

Eredeti angol férfi cipők. 150

x **A Lloyd kávéház** nyári kerthelyiségében július hó 3, 4, 5, és 6 án a következő igen érdekes újdonságok lesznek bemutatva: 1. Japán körmenet. 2. Utazás Schweitzban. 3. Budapesti repülőverseny. 4. Szerencse fel. 5. Szent Péter esernyője. 6. Pali sportol. 7. Büdös. 8. Riesen az utolsó néptribun. Belépti díj nincs, kezdete este 9 órakor. Kitűnő italokról és ételekről gondoskodva van. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri *Hartstein és Örley* kávéház tulajdonosok. 39

Az ál Zigre Aurél.

Becsapott munkások.

— Boltiszolga, mint védőügyvéd. —

Multkor közöltük, hogy a rendőrség orgazdaság büntette miatt letartóztatta Tinka Péter, Frázsa Mihály és Mihele Péter kálmányári tehenészeket, akik a katonai kincstár tulajdonát képező élelmiszereket hosszú időn keresztül megvásárolták a 37-ik cs. és kir. és 4. honv. gyalogezred szakácsaitól. Másnap a letartóztatás után Nemes János kálmányári hónapos kutkezelő mondotta a letartóztatott embereknek, hogy részükre védőül Zigre Aurél ügyvédjelöltet akarja felfogadni.

A letartóztatott emberek belementek a dologba s megbízták, hogy Zigre Aurélt kérje fel a védelem elvállalása céljából. Amíg a foglyok a kir. ügyészségen voltak, Mihele Péter vadházastársa Nemes Jánosnak 30 koronát adott át Nemes kérelmére. Kiszabadulásuk alkalmával pedig Nemes mind a hármat felkereste azzal, hogy menjenek Zigre Aurél ügyvédhez, fizessenek neki még valamit, mert máskülönben a rendőrség ismét le fogja őket tartóztatni. A megijedt emberek elmentek Nemes Jánossal dr Zigre lakására, azonban azt ott hon nem találták. Nemes János vállalkozott hogy ő fölkeresi Zigrét és magával vitte a vádlottakat.

A kert-utcai Eisele-féle cukrászdába be-menne, a feljelentés szerint Nemes rámutatott az egyik asztalnál ülő magas, szőke bajszu fiatalemberre, hogy az Zigre Aurél s annak kell fizetni.

Valamennyien leültek az asztalhoz, sörzöai kezdtek, s e közben az ügyvéd (?) megkérdezte, hogy mennyit akarnak neki fizetni. Hosszabb beszéd után megállapodtak abban, hogy 35—35 koronát fognak fizetni fejenként a védelemért.

Mihele nyomban át adott 20 koronát, Tinka Péter pedig 35 koronát az állítólagos ügyvédnek, míg Frázsa Mihály kijelentette, hogy addig nem fizet, míg a felesége bele nem egyezik. Az ismeretlen fiatalember az átadott összegeket nyugtázta s azzal mindhármannal hazamentek.

Julius 1-én a nyug. át megmutatták Ehrenfeld Herman ispánnak, aki gyanusnak találta a nyugtát:

— Ezt nem adhatta ügyvéd.

E kijelentés után az emberek gyanut fogtak, elmentek Zigre Aurélhoz s ott rögtön észrevették, hogy nem az volt, akivel beszéltek. Rendőrség a panasz folytán nyomban előállította Nemes Jánost, aki azt állította, hogy ő egy előtte látásból ismerős fiatalemberhez, aki azt mondotta, hogy Zigrénél ügyvédjelölt — vitte Mihele Pétert és társait s aki megígérte, hogy a védelmet el is vállalja.

A rendőrség a nyomozást folytatva letartóztatta Andor László boltiszolgát, akiben ugy Mihele Péter és társai, mint Nemes felismerték az állítólagos ügyvédet, de Andor László ennek dacára is állhatatosan tagad. A rendőrség Andor Lászlót letartóztatta s a nyomozást ellene tovább folytatja.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: Szikra, vigjáték. (Medgyaszay Vilma utolsó fellépésével) magyar kabaré.

Szerda: Varázskeringő. (Fedák Sári és Ernő vendégjátékával.)

Csütörtök: Vig özvegy. (Fedák Sári és Király fellépésével.)

Péntek: Lotti ezredesei, opperet. (Fedák Sári utolsó fellépésével.)

Medgyaszay bucsuja. Kedden este bucsuzik a nagyváradi közönségtől Medgyaszay Vilma, akit meleg szeretettel fogadott a közönség eddigi fellépései alatt. Bucsuja alkalmából kabaré műsorának legfrappánsabb számait interpretálja a kitűnő művész azzal a sajátos művészetével, amelynek népszerűségét köszönheti. A műsorba egy érdekes kis vigjátékot, a «Szikra»-t illesztette be az igazgatóság.

MULATSÁG.

Záróünnepély

a hadapródiskolában.

A hadapródiskola tegnapi záróünnepélyéről csak superlatívusokban lehet írni. Annyi ügyességre és ötletességre, amennyi egy ilyen pazar pompájú ünnepély rendezéséhez szükséges, igazán csak a katonák jól fegyelmezett ensembléje képes.

Nem csoda, ha Nagyvárad intelligens társadalma seregestől özönöl mindig ez ünnepélyekre. Tegnapi meg éppen, a kongresszus alkalmából itt időző középiskolai tanárok is tanui lehettek a gyönyörűen sikerült ünnepélynek.

A műsor első része az iskolai sporttéren folyt le. Itt mutatták be a növendékek a vívásban, célbalövésben és egyéb tornamutat-

ványokban szerzett ügyességüket. Itt mindjárt ki kell emelnünk *Köcs Kálmán* százados mestertervívó és *Orbán Károly* vívómester érdemeit.

A növendékek közül különösen kitűntek: *Arnold Aladár* (kitűnő célbalövő) és *Bálint József*, aki ugy a szertornaákban, mint a súlydobásban (11 métert dobott) elsőrendű produkciókat mutatott be. Végül *Szabó Györgyöt* kell még felemlitenünk, aki különösen a rendkívül nehéz száltó-mutatvánnyal tűnt ki.

Ezután a tornateremben folytatódott az ünnepély. Itt matiné volt. Különösen tetszett a növendékek által előadott «Petőfy-ábránd» című zenemű, melyet *Kövér Dezső* szerzett és a nyilvánosságnak tegnap lett legelőször bemutatva.

Éppen bealkonyodott, mikorára befejeződött a matiné. A diszes és nagyszámu közönség ekkor asztalhoz ült és vacsorához látott. Csakhamar kigyuladtak a villamos ivlámpák és színes lampionok, melyek a színes, pazarul öltözött hölgyekkel együtt azt a benyomást kellették, mintha valamelyik déli olaszos tengerpart szakadt volna ide forró, felbujtó hangulattal.

Vacsora közben tűzijátékunk gyönyörködtették a közönséget. Majd éjjeli harcgyakorlatok következtek.

Befejezésül pedig tánc volt, mely eltartott egészen a késő éjjeli órákig.

Igazságszolgáltatás.

Az inzultált prépost.

Elítelt orvos.

Csunya botrány játszódott le ez év május 6-án délután három óra tájban a Ferenciek-terén. Szentiványi Károly prépostot, az Országos Katholikus Népszövetség ügyvezető igazgatóját Sajgó Jenő honvédőhadnagy nádpálcával végigverte. Az inzultálásnál jelen volt Sajgó Győző szigorló orvos, a főhadnagy öccse is. A prépost az ütegek előtt a ferencrendi szerzetesek épületébe menekült.

Szentiványi Károly prépost az inzultus miatt könnyű testi sértés vétségeért emelt panaszt ugy Sajgó Győző, mint ennek nővére Sajgó Vilma ellen felbujtás miatt. Egy pótbeadványban pedig becsületsértés vétségeért is vádat emelt Sajgó Győző ellen, mert ez becsületsértés, nécsábitó, kujon kifejezésekkel illette. De bepanaszolta még Sajgó Vilmat és Sajgó Győzőt levéltitok megsértéséért is, mert az asztalról egy levelet elvettek, felbontották és annak tartalmát nyilvánosságra hozták.

Tegnapi tartották meg ebben az ügyben a tárgyalás, melyen Sajgó Győző és a meg nem jelent Sajgó Vilma jogi képviselője kijelentette, hogy a levéltitok megsértése miatt ellenük emelt vádra vonatkozólag *bocsánatot kérnek és kijelentik, hogy a levél tartalma nem felel meg annak, amit a lapok közöltek*, és hogy azt a levelet már vissza is juttaták az írójához. A panaszos jogi képviselője ezzel az elégtétellel megelégedett és a levéltitok megsértésének vétsége miatt emelt vádat elejtette, amire a bíróság megszüntette erre nézve a további eljárását.

Ezután a tanukat hallgatták ki, melynek megtörténével a bíróság Sajgó Győzőt 100 korona fő- és 40 korona mellékbüntetésre ítélte. Mikor ítélet után Sajgó Vilma oda akart menni a préposthoz bocsánatkérésre Sajgó Jenő

főhadnagy nem engedte oda, mire az elnök a főhadnagyot rendre utasította.

— Viselje magát tisztességesen, nem kaszárnyában vagyunk.

Az ügyész súlyosbításért felebbezett.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Zene-vizsga a Sasban. Vasárnap kedves kis ünnepség keretében tartotta meg Csillag Sándorné zongoratanárnő növendékeinek zenevizsgáját a Sas kistermében. A legnehezebb klasszikus daraboktól a legkönnyebb gyakorlatig mindent bemutattak a növendékek, akiknek képességén nagyon meglátszott, hogy kitűnő szaktudással lettek bevezetve a zene titkaiba s hogy Csillag Sándorné úrnő egyike a legkiválóbb zongoratanárnőknek, aki szeretettel igyekszik növendékeit kiképezni. Az egybegyűlt előkelő szülők és a vendégközönség minden szám után élénk tetszésének adott kifejezést s a legnagyobb elismerés hangján nyilatkoztak az elért kiváló sikerről, amely első-sorban és főként a jeles képességű tanárnő kiváló érdeme.

TÁVIRATOK.

Falálos automobilkatasztrófa.

Budapest, július 4. A főváros határában a Küllő Váci-úton nagy autómobilszerencsétlenség történt tegnap este, közvetlen az alagi löversenyek befejezése után. Az alagi löversenyről jövet, a Váci-ut és József utca sarkán a 229A számú autómobil, melyet Janek Géza zsoké vezetett, összeütközött egy ott álló teherkocsival. A teherkocsi Braun Farkas tulajdona. A kocsis, Kazimir András, nem volt a kocsin, de a kocsi nem volt őrizetlen, mert rajta ült Szabó Borbála és Kiss Ferenc napszamosok. A kocsin ülők nem sérültek meg, a lovagnak és a kocsisnak nem esett bajuk, de a kocsi rudja betefuródott az autómobilon ülő Hirsch Adolf gyáros, a gépkocsi-garageltulajdonos mellébe, a gépkocsit vezető Janek Géza zsoké is súlyosan megsérült. Mindkettőt az újpesti Gróf Károlyi-kórházba szállították. Hirsch Adolf utközben meghalt.

Schönebeckné a tébolydában.

Berlin, július 4. Sello igazságügyi tanácsos, aki az allensteini pörben mint védő szerepel, beszélgetés közben ama meggyőződésének adott kifejezést, hogy Schönebeckné ellen a pert sohasem fogják többé megújítani. A mostani, formaszerint határozatlan időre való elnapolás tényleg a pörnek örök időre való elnapolását jelenti. A védők, mielőtt elutaztak Schönebeckné saját kívánságára meglátogatták a tébolydában. Schönebeckné nyugodtabb volt, de nagyon boldogtalannak érzi magát a miatt, hogy elmeorvóintézetben helyezték el és kérte, hogy minál előbb vigyék el onnan. Sello dr erre minden rábeszélő képességét felhasználta, hogy Schönebeckné meggyőzze arról, hogy egyideig a gyógyintézetben kell maradnia. Schönebeckné végre nagynehezen belátta ennek a szükségességét és belenyugodott abba, hogy a legközelebbi hónapokban a tébolydában marad.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, július 4.

A gabonatózsde.

50 kilogramonkint.

Buza októberre — — —	9 07
Rozs októberre — — —	6 82
Zab októberre — — —	7 23
Tengeri júliusra — — —	5 40

Irányzat: Fedezésekre szilárd.

Értéktőzsde.

Magyar hitel — — —	842 50
Oszták hitel — — —	668. —
4%-os koronajáradék — — —	92 40
Államvasut — — —	743. —
Jelzálogbank — — —	482. —
Leszámitoló bank — — —	567 50
Hazai Bank — — —	301. —
Kereskedelmi részv. — — —	738. —
Rimamurányi — — —	698 50
Salgótarjáni — — —	640. —
Közuti vasut — — —	719 50
Városi villamos — — —	378. —
Adria — — —	504. —

Irányzat: Csendes, teljes üzlettelenség mellett.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irta: White-Mellville G. J.

— Angolból. —

(Folytatás.)

60

Mint itt vagyunk, viszonzá a gróf, egy mo-solyt elfojtva, s arra gondolv, hogy a magány, hápár párosan, nem a tulajdonképeni cél. a mért az emberek társaságba mennek. — De Leonie, Wolverine, — minek is nevezzem kegyedet? Nem lehetek oly önző, hogy a kegyed szépségét egészen elrejtsem imádó elöl. Ma éjjel nagyobb leend azok száma mint valaha. Szereztem kegyednek egy olyan ruhát!

Leonie hirtelen tekintetét vetett rá, mely azt látszott kifejezni, hogy az ily szokatlan udvariasság az ő részéről is valamely viszonzást feltételez, melynek természetét már aggodva látszott sejteni. Azonban még a legszilárdabb női elmékben is a ruha elsőrendű tekintetbe vételt érdemel s Leonie elég természetesen ezt kérde:

Fehér atlasz az?

— Fehér atlasz habos gyönggyel. Bizony nem kis fáradságot vettem magamnak e miatt, azt mondhatom, s én értek az ilyesféle dolgokhoz, mint bárki más. Az ausztriai nő épen a páját fogja viselni, Wolverine, érti kegyed.

— Még nem.

— A dolog igen egyszerű. Böhmert ide fogja kölcsönözni a nála elzalogosított Montabagyémántokat: egy tiarát, nyakéket és fülbevalókat. Kegyed fogja azokat viselni. A királynénak fogják kegyedet tartani.

Leonie a kezével tapsolt, mint egy iskolás leányka.

— Milyen udvariasság Böhmertől. Milyen derék ember ő az ékszerészek közt. Ugy leszek felékesítve egészen mint maga a királyné, mondja ön? Hát aztán!

— Figyelni fog az én intésemre. Azt fogja tenni, a mit én mondok, Leonie. Nem a kegyed kívánsága-e engem a lajtorja tetején látni? Tudja-e azt, hogy három-négy fokkal felségíthet egyszerre?

— És ön, természetesen, félre fogja lökni a lajtorját, ha azon lement. Se baj no! Csak mondja, hogy segítem fel, s megteszem, ami tőlem telik.

— Minden fentartás nélkül? Gondolja meg, Leonie, hogy mi nem csinálunk gyermek-játékot.

(Folyt. köv.)

Dr. VUOSKIOS GYULA.

ÉRTESÍTÉS!

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy boldogult nagybátyánk,

Óváry Lajos kályhás üzletét

átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk

ÓVÁRY TESTVÉREK

cég alatt. — Kiváló jóságú

modern és izléses kályháinkkal,

pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fentartani.

A legdivatosabb és legegyszerűbb

cserépkályhák

állandóan raktáron vannak. — Javitási munkák a legrövidebb idő alatt eszközöltetnek.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel

ÓVÁRY TESTVÉREK

kályhás iparosok. Csengery utca 27. sz.

Tisztelettel értesitem a Főtisztelendő papságot, és a n. é. közönséget, hogy a mai napon **SZLANÁR JÁNOS iparművész üvegfestőtársul** vettem és eddig **templom, oltár és iconástáfestészetemet üvegfestészettel és diszüvegezéssel kibővítetem.**

Tehát készítek művészi kivitelű üvegfestészeti munkákat, diszüvegezéseket és üvegmaratásokat a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.

Főtörekvésem, hogy művészeti munkáimmal egy a Főtisztelendő papság, valamint a t. közönség nagyra-becsült bizalmát és elismerését kiérdemeljem és részemre fentartsam

Magam a Főtisztelendő papság és a t. közönség szíves figyelmébe és jó indulatába ajánlva vagyok tisztelettel

Klinge Antal,

templom, üvegfestő és diszüvegező.

Nagyvárad, Szent János-utca 11.

Vázlatokat és költségvetéseket díjtalanul készítek. Levéltábeli megkeresésre személyesen megjelenek.

247

Villamos és műszaki felszerelési vállalat.

NAGYVÁRAD, RAKOCZY-UT 5.

Telefon és interurbán 914.

A Magyar Siemens Schuckert Művek képviselete ■ Tantallampák gyári raktára.

Elektro és gépészmérnöki iroda.

Elvállal mindennemű villamvilágítási és erőátviteli munkákat, izzólámpák kezelését, szénpálcák szállítását. Telefon, Telegraf és villámhárító berendezéseket

Raktáron tart modern és izléses villamos csillárokat izzólámpákat fűtő- és főzőkészülékeket, motorokat és szellőztetőket.

Szabadalmak kidolgozása és értékesítése.

Ertsey Zoltán

keresk. vezető.

Reichel Henrik

gépész és elektro mérnök.

87

Villamos világítási és motorberendezések.

Szellők
Villámhárítók
Csengők
Jelző-órák
Wolfram-égők

Ismeri már
a Dura-elemet??

és mindennemű electrotechnikai cikkek legértehetőbb áron beszerezhetők

STERN ADOLF

elecrotechnikai vállalat, Nagyvárad, Bémert-tér 3. Telefon 556.

257

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946.

Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. **Olcsó fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalok karban tartásokat légszesz villany házi csengőket és telefonokat. Költségvetésekkel díjmentesen szolgálok. Telefon hívásokra személyesen megjelenek.

Kiváló tisztelettel

46

Benedek Ferencz

Kertmegnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a NEMZETI SZÁLLODA árnyas kerthelyiségét

ünnepélyesen megnyitottam

egy elsőrendű cigányzenekar közreműködésével. Minden este változatos műsoru mozgófénykép előadás. Egyben felhívom a t. közönség figyelmét tisztán kezelt saját termésű boraimra és kitűnő magyar konyhámra.

Társas ebédek és vacsorák a legfigyelmesebb kiszolgálás mellett polgári árakban. Abonensek étlap szerint előnyösen megállapított árban lesznek kiszolgálva.

A n. é. közönség szíves pártfogását kéri kiváló tisztelettel

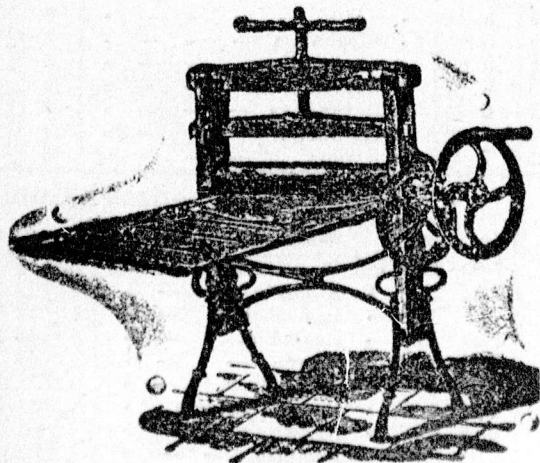
KECSKEMÉTHY ISTVÁN,

vendéglős, a Nemzeti szálloda, étterem és kávéház 43. bérloje.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.

Kézi hajtású „Jégkészítő-gép“ állandó működésben. Megtekinthető az üzletben.

45

Jégszekrények legujabb szerkezettel.

FAGYLALT-GÉPEK.
Kerti vasbutorok.
GUMMI CSÖVEK.

John-féle mosó- mángorló- és facsaró-gépek.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

